

Perspectief
herstelbemiddeling

Open voor elkaar

Jaarverslag
2021

Inhoud

VOORWOORD 3

DEEL 1

Herstelbemiddeling 6

Ontwikkelingen in 2021 11

Kwaliteit, deskundigheid en samenwerking 15

Voorlichting professionals en brede bekendheid herstelbemiddeling 18

Organisatie 20

DEEL 2

Cijfers 24

Perspectief
herstelbemiddeling

COLOFON

Tekst: Perspectief Herstelbemiddeling • Utrecht

Grafisch ontwerp: Story Studio • Hilversum

Maart 2022

Voorwoord

De Raad van Bestuur van Perspectief Herstelbemiddeling

Open voor elkaar

Afgelopen jaar was voor velen een pittig jaar. De coronacrisis en de daarmee samenhangende maatregelen duurden langer dan verwacht. Verhoudingen leken verhard het vertrouwen in de overheid daalde. Juist dan is het belangrijk en soms ook lastig om open te blijven voor elkaar en voor elkaars verhaal.

Wij brengen burgers, die betrokken zijn bij een ingrijpende gebeurtenis, met elkaar in contact. Onze bemiddelaars begeleiden dit contact en geven daarbij de regie aan de betrokkenen zelf. Zodat zij zelf een stap kunnen zetten in hun herstel.

In 2021 is het aandeel zedenzaken wederom fors gestegen, een trend die we al een paar jaar zien. En versterkt is door de meest recente ontwikkelingen rondom grensoverschrijdend gedrag. Zaken waarin we betekenisvol konden zijn voor zowel slachtoffers als daders en waarin betrokkenen vaker dan in andere zaken open staan voor contact met elkaar. Maar ook in de breedte van onze zaken zagen we dat afgelopen jaar, waarin contact niet vanzelfsprekend was, juist vaker dan voorheen een aanmelding daadwerkelijk tot contact leidde.

Er was veel politieke belangstelling voor ons werk en de herstelkracht van onze bemiddelingen. We zijn mooie nieuwe samenwerkingsverbanden gestart en bestaande samenwerkingsverbanden hebben we kunnen versterken. Evenals in 2020 heeft corona echter een grote impact gehad op ons werk. De maatregelen hebben gevolgen gehad voor de instroom en de doorlooptijden van onze zaken, de uitvoering van een aantal samenwerkingsinitiatieven is uitgesteld. Met de maatschappij die steeds meer open gaat en alle ontwikkelingen die zijn ingezet in 2021, zien we de toekomst echter met vertrouwen tegemoet.

We nodigen u van harte uit om in dit jaarverslag te lezen wat we afgelopen jaar hebben gedaan en wat de belangrijkste ontwikkelingen waren. Toegelicht door deelnemers, verwijzers en bemiddelaars. Let daarbij ook op de diverse digitale links die we in het jaarverslag hebben opgenomen, via welke u meer ervaringsverhalen en informatie vindt.

mr Rosa H.M. Jansen, MPA
(voorzitter)

drs Edward M. van der Kruijk, MBA
(lid vanaf 1 januari 2022)

De directeur van Perspectief Herstelbemiddeling

mr Nathalie de la Cousine

Deel 1

- Herstelbemiddeling
- Ontwikkelingen in 2021
- Kwaliteit, deskundigheid en samenwerking
- Voorlichting professionals en brede bekendheid herstelbemiddeling
- Organisatie

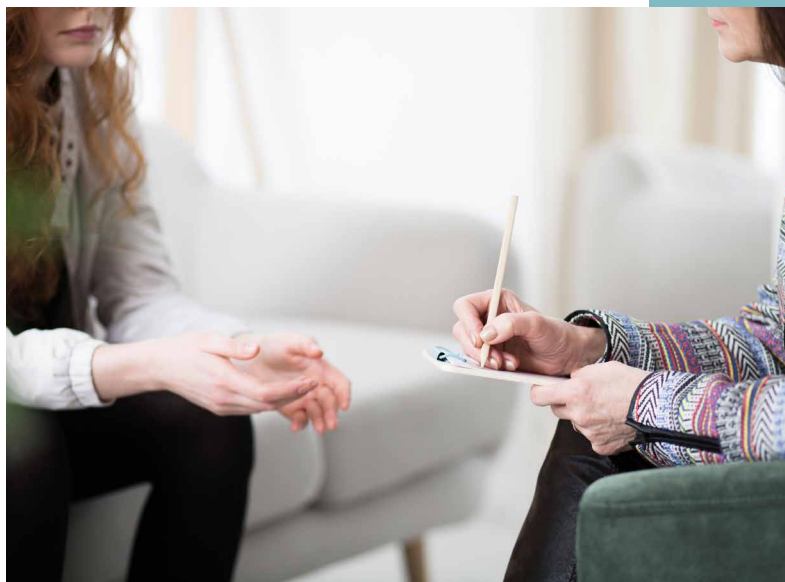

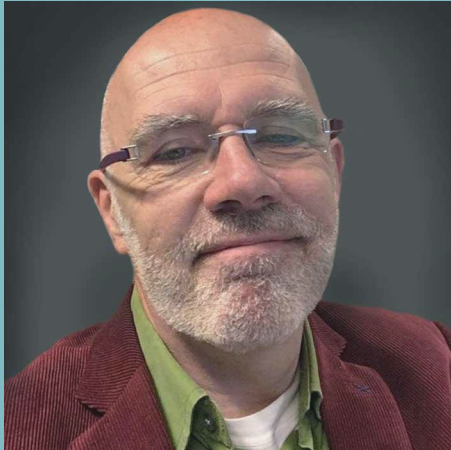
Herstelbemiddeling

Bemiddeling is succesvol als het door de betrokkenen als succesvol is ervaren. Dat kan verzoening zijn, vergeving of begrip. Maar dat hoeft niet. Soms is simpelweg een 'nee' waar dit keer wel naar geluisterd wordt, al voldoende. Soms is het antwoord krijgen op je vragen, of het zien van de mens achter de daad genoeg om verder te kunnen. Of geeft zeggen dat het je spijt je weer lucht. Ook kunnen praktische afspraken gemaakt worden, zoals wat te doen als je elkaar tegen komt. Hiermee krijgen deelnemers handelingsperspectief en kun je weer makkelijker verder.

Perspectief Herstelbemiddeling brengt mensen met elkaar in contact die een ingrijpende gebeurtenis hebben meegemaakt en waarbij de (emotionele) impact vaak groot is. Een verkeersongeval bijvoorbeeld, een delict of wanneer er sprake is geweest van grensoverschrijdend gedrag. Onze bemiddelaars bereiden het contact zorgvuldig voor met de deelnemers, stemmen de verwachtingen af en maken afspraken over het verdere verloop. De deelnemers bepalen wat zij zeggen en welke afspraken zij eventueel maken. Ook bepalen de deelnemers het tempo en de vorm van contact. Naast een gesprek kan ook gekozen worden voor een pendel, briefwisseling, groepsherstel of een videoboodschap. Deelnemers hebben zelf de regie over het bemiddelingstraject en kunnen zo een stap in hun eigen herstel zetten.

Vaak gaat het om slachtoffers en daders of veroorzakers (van bijvoorbeeld een verkeersongeval), maar ook nabestaanden, familieleden, een getuige of andere betrokkene(n). Ook kunnen vertegenwoordigers van instanties, zoals een (bestuur van een) vereniging deelnemen.

“Ik kon er niet van slapen”

ERVARINGSVERHAAL

John,
verkeersongeluk

“Het was vrij donker en regenachtig, ik moest vanaf mijn parkeerplek een klein stukje het fietspad over om op de weg te komen. Ik had links en rechts gekeken, de raampjes waren open omdat ze een beetje beslagen waren, maar toch zag ik de fietser over het hoofd.

Hoewel ik maar 5-10 km/u reed, kwam ze toch heel verkeerd terecht, met haar hoofd op het asfalt. Haar toestand was heel zorgelijk. Ze had blijvend hersenletsel en moest in de maanden erna veel operaties en behandelingen ondergaan. Er was veel verdriet en pijn, ook bij haar familie.

Het ongeluk hield mij ook enorm bezig, ik kon er niet van slapen, het raakte me emotioneel heel erg. Ik wilde graag weten hoe het met het slachtoffer ging. De ouders van het meisje wilden ook weten wie het gedaan had, wat dat voor mens was en wat ik er bij voelde.

Het duurde even voor haar familie echt in gesprek wilde. Na ongeveer driekwart jaar stonden ze er voor open. Ik heb een mooi gesprek gehad met de bemiddelaar als voorbereiding. Ze heeft aan beide kanten gepolst: is er behoefte aan, wat willen jullie bespreken, wat niet, wat zou je willen vragen en hoe wil je verder.

Een paar maanden later vond het gesprek plaats. Dat was echt pittig om te doen. Het was heel emotioneel, van beide kanten en duurde best lang, een paar uur.

Dan merk je dat het wel veel energie kost, maar dat er ook opluchting is, dat het een nieuwe start geeft. Ik vond het een heel goed gesprek. Het voelde goed, het voelde voldoende. We konden elkaar de kans geven om nieuwe stappen te zetten op een weg die voor ons alle twee anders zal zijn.”

IEDERE STAP TELT

Iedere stap telt. Daar zijn we bij Perspectief Herstelbemiddeling na jaren ervaring van doordrongen. Ook al spreken dader en slachtoffer elkaar uiteindelijk misschien niet, toch zijn de stappen die gezet zijn van grote invloed.

Bij ons start een bemiddelingstraject met de aanmelding van één partij. We weten dan nog niet of de andere partij open staat voor contact. Onze bemiddelaars gaan eerst in gesprek met de aanmelder voordat we ook de andere partij benaderen. Deelnemers geven aan dat in deze fase, van intake en voorbereiding, vaak al een vorm van herstel plaats vindt. En dat, zelfs zonder herstelcontact, het traject zelf al een stap is in het verwerkingsproces. Aan de andere kant kan een slachtoffer de regie terugnemen door 'nee' te zeggen. Een nee dat dit keer wél gerespecteerd wordt. Een dader is bereid te kijken naar wat hij veroorzaakt heeft en daar verantwoordelijkheid voor te nemen.

In 2022 gaan we onderzoeken hoe we onze dienstverlening hierin kunnen door ontwikkelen en hoe we met iedere stap meer herstel kunnen bieden. Ook als de andere partij niet open staat voor contact.

Drie bemiddelaars vertellen meer over hun ervaringen.

Silvia Zuidgeest, bemiddelaar bij Perspectief Herstelbemiddeling

“Ook al is het niet tot een bemiddeling gekomen, dan nog is elke stap zinvol. Het doet wat met een slachtoffer als hij of zij hoort dat de dader contact zoekt en niet zomaar door gegaan is met leven, alsof er niets gebeurd is. Dat een dader spijt heeft. Dat zet wat in gang.

Het gebeurt een aantal keer per jaar dat een dader via ons contact zoekt, maar dat het slachtoffer 'nee' zegt. Dat kan heel sterk voelen, het slachtoffer neemt hiermee de regie weer terug.

Ook gebeurt het dat een slachtoffer in eerste instantie weigert, maar een jaar of anderhalf jaar later toch akkoord gaat met bemiddeling.

In het gesprek dat ik met iemand heb geef ik dat ook aan. Het is prima als iemand niet wil. Maar als hij of zij van gedachten verandert, kunnen ze altijd weer contact met mij opnemen en kijken we hoe we verder gaan.

Als dader en slachtoffer elkaar kennen, gebeurt dat vaker. Als ze familie van elkaar zijn bijvoorbeeld. Ik sprak een vrouw die slachtoffer was van huiselijk geweld. De dader, haar ex-man, had daarvoor vast gezeten. Ze was nog heel boos op hem. Maar er moest een omgangsregeling voor de kinderen komen. Ze stond open voor bemiddeling. In dat gesprek hebben ze het over het delict gehad. Het was belangrijk dat dat eerst besproken werd, voordat er vervolgstappen gezet konden worden over een omgangsregeling.

Het voortraject is niet met één gesprek gedaan. We vragen goed door over de motivatie. Een bemiddelingsgesprek moet wel helend zijn. Dat werkt beide kanten op. Als er vanuit het slachtoffer een verzoek tot bemiddeling komt, zeggen de meeste daders geen nee. Het kan voor hen ook helend zijn om het slachtoffer te ontmoeten. Om als mens gezien te worden.”

Désirée Dijk,

bemiddelaar bij Perspectief Herstelbemiddeling

“Ook zaken die niet tot een daadwerkelijke bemiddeling leiden, kunnen één of beide partijen veel brengen. Ik had contact met een vrouw, een incestslachtoffer, die zichzelf had aangemeld. Dat alleen al was voor haar een hele grote stap. Ze wilde contact met haar broer die haar in haar jeugd misbruikt had. Wij stelden voor dat ze een paar zinnen op papier zou zetten voor onze benaderingsbrief aan hem. Dat is uiteindelijk een heel epistel geworden. Haar broer bleek -nog- niet toe te zijn aan contact. Dat maakte voor haar eigenlijk niet zo veel uit. Het hele proces van nadenken, schrijven, praten met ons, was voor haar heel helend. Ze was niet meer bang, had het gevoel dat zij de regie had. En minstens zo belangrijk: door het op papier te zetten en er over te praten, erkende zij wat er met haar gebeurd was. Dat hielp haar enorm bij de verwerking.

Lang niet altijd komt het uiteindelijk tot een bemiddeling. Maar het levert toch altijd wat op voor beide partijen: de regie terugnemen, meer inzicht in het eigen slachtoffer- of daderschap. Al was het maar dat het voor dat moment voor helderheid zorgt. Ook voor een dader. De andere partij wil, om wat voor reden dan ook, geen contact: het zij zo.”

Petra Zoon,
bemiddelaar bij Perspectief Herstelbemiddeling

“Iedere stap brengt iets. En voor iedereen kan dat wat anders zijn. Dat kan zijn dat iemand zijn of haar verhaal doet, de regie terug krijgt, zich serieus genomen voelt. Ik denk bijvoorbeeld aan een zedendelict tussen een neef en een nicht. Wij hebben geprobeerd te bemiddelen tussen de betrokken gezinnen. Dat is niet gelukt. Maar we werden wel bedankt, ze vonden dat er met aandacht is geluisterd.

Er gaan in een bemiddelingstraject best veel uren zitten. We praten over de wensen en behoeften, onderzoeken wáár iemand het over wilt hebben. Is dat de (familie)relatie of is dat de gebeurtenis zelf. Misschien wil de ander het juist helemaal niet over de gebeurtenis hebben. Zo was er een vrouw die beroofd was. De jongere die dat gedaan had, had de bemiddeling aangevraagd. Het deed haar heel veel goed te horen dat het op zijn initiatief was.

Ander voorbeeld: Een verkeersongeval tussen een e-bike en een brommer. De vrouw die op de e-bike reed moest na de botsing een tijd revalideren. Wij hebben het bemiddelingsverzoek overgebracht en vervolgens is zij -met begeleiding van mij als bemiddelaar- met die jongen op de brommer in gesprek gegaan. Ze hebben het niet over de toedracht gehad, maar spraken elkaar, gewoon om een beeld te krijgen van de ander. Dat kan soms al voldoende zijn.”

Ontwikkelingen in 2021

ZEDEN

Afgelopen jaren zagen we dat zedenzaken een steeds groter deel zijn van ons werk. Waar het aandeel in 2020 nog 10% was, was dat in 2021 22%. In zedenzaken nemen slachtoffers vaker het initiatief dan daders en komt het vaker tot contact dan in andere zaken; in bijna de helft van de zaken die starten met de aanmelding van één partij. In zedenzaken kan herstelbemiddeling veel betekenen voor betrokkenen. Vaak kennen slachtoffer en dader elkaar en moeten ze op één of andere manier verder. Ze wonen bijvoorbeeld bij elkaar in de buurt, kennen elkaar van de studentenvereniging of zijn familie. Er is veel schade aangericht, bij het slachtoffer, maar ook bij familie en omgeving. Een gesprek kan een eerste stap zijn op weg naar herstel en in het verwerkingsproces. Herstelbemiddeling kan altijd. Zonder of voordat aangifte is gedaan, maar ook jaren later.

HERSTELCIRKELS

Samen met Stichting Achmea Slachtoffer en Samenleving, Restorative Justice Nederland en Slachtofferhulp Nederland zijn we het project Herstelcirkels voor slachtoffers van seksueel geweld gestart. In het project Herstelcirkels wordt de naaste omgeving betrokken bij alle aspecten waar slachtoffers van seksueel geweld mee te maken krijgen. Met het project willen we door het inbrengen van onze ervaringen over wat werkt in herstelbemiddeling tussen slachtoffer en dader bijdragen aan empowerment en herstel van het slachtoffer en de naaste omgeving. Ook de omgeving van een slachtoffer kan te kampen hebben met de indirecte gevolgen van het seksueel geweld. Door het betrekken van de naaste omgeving kunnen zij bovendien een actieve rol spelen bij de ondersteuning van slachtoffers en hen terzijde staan bij de verwerking.

Anne-Marie Vos,
zedenrechercheur Rotterdam

“De afgelopen jaren ben ik als specialist zeden bij de politie Rotterdam, bezig om te kijken naar alternatieve afhandelingen in zedenzaken. Soms is het strafrecht namelijk niet de oplossing voor zaken die bij ons gemeld worden en is men meer gebaat bij een andere (alternatieve) aanpak.

Zo kwam ik een aantal jaren geleden op de site van Perspectief Herstelbemiddeling terecht. Ik werd enthousiast over hetgeen ik daar las en ben naar een van de belevingsdagen van Perspectief Herstelbemiddeling gegaan. Ik was meteen onder de indruk hoe professioneel en zorgvuldig men daar met herstelbemiddeling bezig was.

Ik begreep dat er toen nog niet veel zedenzaken bij Perspectief Herstelbemiddeling werden aangemeld, maar ik zag mogelijkheden voor zedenzaken waarbij herstelbemiddeling een goed alternatief zou kunnen zijn.

De afgelopen jaren ben ik landelijk bezig geweest om aandacht te vragen voor hetgeen Perspectief Herstelbemiddeling voor zedenzaken kan betekenen.

Er kwamen voorlichtingsdagen bij de zedenafdelingen en inmiddels wordt er ook steeds vaker de mogelijkheid van herstelbemiddeling door Perspectief Herstelbemiddeling voorgelegd bij onze slachtoffers en is er gebruik van gemaakt.

Wij als politie moeten goed kijken naar de verwachtingen en behoeften van de slachtoffers die zich bij ons melden en dat vraagt om maatwerk. Voor de een gaat dat via het strafrecht, voor een ander via hulpverlening en weer een ander misschien wel via herstelbemiddeling door Perspectief Herstelbemiddeling. Het is belangrijk dat slachtoffers hun leven weer op kunnen pakken op een manier die voor hun werkt. Het is mooi dat we daarom een palet aan mogelijkheden kunnen aanbieden.”

SPORT

Misstanden in de sport, het stond en staat nog steeds volop in de aandacht. In de turnwereld, bij de triatlon en het voetbal vertelden sporters wat ze hadden meegemaakt. Intimidatie, verbaal en fysiek geweld, aanranding; grensoverschrijdend gedrag kwam in alle vormen en maten voor. Perspectief Herstelbemiddeling werkt samen met het NOC*NSF om te kijken hoe herstelbemiddeling bij kan dragen aan een veilig sportklimaat.

Sinds het uitkomen van het onderzoeksrapport van de commissie De Vries in 2017 over misstanden in de sport, wordt vanuit de sportwereld in toenemende mate een beroep gedaan op Perspectief Herstelbemiddeling. In een deel van deze zaken gaat het om een niet strafrechtelijk vervolgbare aanleiding. Via het NOC*NSF is financiering beschikbaar gesteld om zaken op te kunnen pakken die buiten het strafrecht vallen.

Liesbeth Erftemeyer,
bemiddelaar bij Perspectief Herstelbemiddeling

"In 2017 kwam het eindrapport van de commissie De Vries uit. Onder leiding van oud-minister Klaas de Vries heeft de commissie onderzoek gedaan naar seksuele intimidatie en misbruik in de sport. Daar kwamen allerlei adviezen uit voort en de opdracht aan de sportbonden en het overkoepelende NOC*NSF om met de cultuur binnen de sport aan de gang te gaan. Een aantal sporters had een jaar eerder in de Volkskrant al verteld wat ze overkomen was. Dat had veel stof doen opwaaien.

Het NOC*NSF wilde hier echt mee aan de slag. Ze hebben Perspectief Herstelbemiddeling benaderd met de vraag: Hoe kunnen we hier het beste mee omgaan? En wat kunnen we de slachtoffers bieden? Wij hadden zelf al contact met een aantal sporters. We hebben ze gevraagd: 'Wat zouden jullie willen?'. De slachtoffers vonden dat het NOC*NSF een belangrijke rol had kunnen spelen en ervoeren dat de bond tekortgekomen was.

In verschillende gesprekken met de betrokken partijen hebben we een inventarisatie gemaakt van de afzonderlijke wensen van de slachtoffers en van de mogelijkheden van het NOC*NSF. De bemiddeling resulteerde in een gesprek van de algemeen directeur van het NOC*NSF met één van de slachtoffers. Het andere slachtoffer koos voor contact met de overkoepelende bond via mij, pendelbemiddeling noemen we dat.

De algemeen directeur heeft goed geluisterd en de fouten en het aangedane leed erkend. Daarnaast is de koepel deze slachtoffers tegemoetgekomen in bijvoorbeeld therapiekosten of het inzetten van de kennis en het netwerk van het NOC*NSF om de slachtoffers te helpen met werk of opleiding. De excuses waren heel belangrijk voor de slachtoffers. Een van hen leest nog af en toe de excuusbrief die ze ook ontving. Maar ook de concrete afspraken voor hulp die gemaakt zijn, zijn van belang. Deze zaken hebben we naderhand samen met het NOC*NSF geëvalueerd. Hoe kunnen we die samenwerking voortzetten, hoe kan je de drempel verlagen om bij ons of Slachtofferhulp Nederland aan te kloppen?

In de recente aandacht voor grensoverschrijdend gedrag in de gym- en turnwereld hebben we op hun verzoek gesprekken gevoerd met een aantal jonge turnsters en met de regionale turnbond. Ook daar komen, verwacht ik, meer bemiddelingen uit voort. Periodiek hebben we overleg met het Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN). Op grond van het aantal zaken die in de openbaarheid zijn gekomen, zou je meer aanmeldingen bij het CVSN verwachten, en dat blijkt in de praktijk ook het geval te zijn. Maar uiteindelijk is de beste aanbeveling voor herstelbemiddeling natuurlijk de zaken die we doen."

Interview Amy

“Op 8-jarige leeftijd turnde ik al op professioneel niveau. Het was mijn passie, totdat rond mijn twaalfde het tij na een wisseling van trainers begon te keren. Ik werd blootgesteld aan de harde trainingmethoden die in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw van het voormalig Oostblok waren overgewaaid naar Nederland. Er werd een angst- en prestatiecultuur gecreëerd. Na elke sprong keek ik naar het gezicht van de trainer om te kijken of hij het goedkeurde of niet. Het was gewoon normaal om te huilen in de training en huilde je een keer niet, dan was je trots op jezelf. Op 17-jarige leeftijd ben ik gestopt met turnen, omdat ik geen onderdeel meer wilde zijn van de turncultuur. We waren regelmatig behoorlijk wat weken weg van huis, leefden vrij geïsoleerd van de buitenwereld, omdat de overtuiging heerste dat alles wat van buiten kwam een negatieve invloed had op je carrière. De machtsverhoudingen lagen ook verkeerd. Eigenlijk had je gewoon niets te zeggen en moest je in een hokje passen.

Een van mijn oud-trainers is via een tuchtrechtelijk onderzoek bij het Instituut Sportrechtspraak (ISR) terechtgekomen. Op de hoorzitting gaf de trainer uit zichzelf aan dat er fouten zijn gemaakt en dat hij bereid was om het gesprek met mij aan te gaan. Dat stemde mij positief en gaf mij het gevoel dat ik het gesprek met hem durfde aan te gaan. De trainer liet daarmee zien dat hij zelfreflectief vermogen had en mij zaten nog veel dingen dwars.

De voorbereiding van het bemiddelingsgesprek met bemiddelaar Francis Bakker heb ik als zeer prettig ervaren. Ik voelde mezelf toch weer een beetje terugvallen in de rol zoals het vroeger was. De trainer is de oudere en ik ben de jongere. Ik had daar heel veel spanning zitten, dus vond het erg fijn dat ik de totstandkoming van het contact uit handen kon geven. Het gaf mij meer ruimte om na te denken wat ik met het gesprek wilde bereiken in plaats van dat ik druk bezig was met welke woorden ik moest gebruiken.

Voor mij was het belangrijk om tijdens het gesprek mijn ervaringen en mijn perspectief op de gebeurtenissen met de trainer te kunnen delen zonder dat er direct een verdedigend weerwoord op volgde. Onder begeleiding van Francis is dat gelukt. Het voelde als een gelijkwaardig gesprek. Ik vond het prettig dat er af en toe iemand op de rem kon drukken als de ander de overhand dreigde te nemen. Om de beurt kregen we het woord en werd gevraagd of de ander daar op wilde reageren. Zo kregen we beiden gelijke kansen om ons verhaal te doen. Het gesprek geeft mij het gevoel dat ik goed heb aangegeven hoe ik de gebeurtenissen heb ervaren. Het gesprek veranderde ook mijn beeld van de trainer en op de gebeurtenissen. De trainer gaf context bij zijn handelwijze en legde uit waarom hij handelde zoals hij had gehandeld. Daardoor kreeg ik meer begrip voor de situatie. In een tuchtrechtelijke procedure staat de beleving van een gebeurtenis in woorden op papier en dat doet niet altijd recht aan de emoties die bij die gebeurtenis horen. Tijdens herstelbemiddeling en in gesprek met elkaar kun je meer diepgang aanbrenge en beter formuleren wat je bedoelt. Door het gesprek heb ik de gebeurtenissen met deze trainer kunnen afsluiten. Ik heb erkenning gekregen en dat heeft geholpen. We zijn eerlijk geweest en mochten we elkaar weer tegenkomen dan kunnen we elkaar recht in de ogen aankijken. Dat is fijn en geeft heel veel rust.

Wat er is gebeurd blijft zo en daar kunnen we niets aan veranderen, maar de wijze waarop we ermee omgaan wel.”

HERSTELBEMIDDELING IN DETENTIE

Herstelbemiddeling in detentie kan een belangrijke stap zijn in de resocialisatie van gedetineerden en het makkelijker maken om weer in de maatschappij terug te keren. In de gesprekken die zij met de bemiddelaar en anderen voeren in de aanloop naar een eventueel herstelgesprek kijken zij naar zichzelf, naar hun daden, naar wat het met een slachtoffer heeft gedaan. Het kan rust en opluchting geven om in gesprek met het slachtoffer te gaan, je verhaal te vertellen, excuses te maken.

Tijdens detentie is steeds meer aandacht voor herstelgericht werken. Perspectief Herstelbemiddeling geeft voorlichting in de gevangenissen en heeft - nu de corona lockdowns vooralsnog voorbij zijn - weer een spreekuur in verschillende Penitentiaire Instellingen. Onze bemiddelaars horen terug dat daders het gevoel hebben weer als mens gezien te worden in plaats van als crimineel.

Geert Rozema,
pastoor/geestelijk verzorger in de PI
in Alphen a/d Rijn

fotografie: PeterFranken.tv

“Slecht slapen, terugkerende nachtmerries, steeds denken ‘wat heb ik gedaan?’. Ik spreek regelmatig mensen die hier vastzitten die het heel moeilijk hebben met wat ze een ander hebben aangedaan. ‘Je zou er iets mee kunnen doen’, zeg ik dan. ‘Als je verantwoordelijkheid neemt voor je daden, krijg je ook meer grip op je leven. Als je je slachtoffer iets zou kunnen melden, wat zou dat dan zijn?’

Daarover gaan wij eerst in gesprek. Een dader moet het wel zélf willen én voelen. Als we er vertrouwen in hebben dat de dader oprecht is, komt er een bemiddelaar van Perspectief Herstelbemiddeling bij en wordt een bemiddelingstraject opgestart.

Het is zeker niet ‘soft’, in gesprek gaan met je slachtoffer. Je moet cojones hebben, ballen, om je angsten onder ogen te zien. Je moet nadenken over de dingen die je haat in jezelf. Een meneer hier in de PI, die zit voor een levensdelict, wilde graag in gesprek met nabestaanden. Die confrontatie bracht veel teweeg. Hij was verbaasd: de liefde die die mensen hem gaven, dat ze hem hebben vergeven. Dat heeft hem overrompeld, daar kon hij zo niet bij. Dat mensen dat kunnen. Het heeft zijn leven veranderd en zijn kijk op mensen. In zijn dagelijks leven is hij milder geworden. In de gespreksgroep heeft hij er over verteld, zo iets maakt indruk, de jonge gasten kijken naar hem op.

Natuurlijk lukt het niet altijd, willen slachtoffers niet, of de bemiddelingspoging komt te vroeg. Maar veel vaker is het traject zelf al van grote invloed. De weg naar een gesprek toe is ook een bewustwordingsproces, waarin mensen met zichzelf aan de slag gaan, gaan nadenken over hun gedrag, zich realiseren dat ze een probleem hebben waar ze wat mee moeten. Mooi neveneffect is dat ze anderen om hen heen ook inspireren. Zelfs al wordt het einddoel, een gesprek, niet behaald. Als de blik op iemand verandert, verandert ook de mens die gezien wordt.

Ik ben heel blij met de samenwerking met Perspectief Herstelbemiddeling. Het geeft mensen hier hoop, nieuwe levensmoed of net die schop onder hun kont die ze nodig hebben. Het is een belangrijke stap die je moet nemen om verder te gaan met je leven. Ik vind het één van de betere dingen die er zijn in de gevangenis.”

Kwaliteit, deskundigheid en samenwerking

DE MEDEWERKERS

De uitvoering van herstelbemiddeling staat of valt met de bemiddelaars. Perspectief Herstelbemiddeling besteedde daarom net als in voorgaande jaren aandacht aan de borging en versterking van de professionaliteit van de medewerkers.

We breidden onze kennis uit door educatieve sessies over verschillende relevante onderwerpen te organiseren:

Wat moet je weten over (traumatische) rouw en verlies om hier als bemiddelaar goed op in te spelen?

Hoe ga je om met de dynamiek in een bemiddelingstraject met een grotere groep deelnemers?

Wat moet je als bemiddelaar weten van het strafprocesrecht?

En ook organiseerden we een inspirerende dag met de Vlaamse bemiddelingsorganisatie Moderator waarop met alle medewerkers kennis en best practices werden uitgewisseld.

Hiernaast deden de bemiddelaars dit jaar weer aan begeleide intervisie, organiseerden we werkbegeleiding met een senior bemiddelaar en vond onderlinge collegiale toetsing plaats. Elke bemiddelaar reflecteerde op het eigen werk aan de hand van een reflectieverslag en de bespreking hiervan met de eigen werkbegeleider. Bemiddelaars voerden de bemiddelingstrajecten uit die nodig zijn om voldoende vliegrepen te maken.

HET KWALITEITSSYSTEEM

Perspectief Herstelbemiddeling werkt met een handboek waarin beleidsmatige uitgangspunten, werkwijzen en richtlijnen zijn uitgewerkt. Dit geeft houvast voor het dagelijks handelen en wordt regelmatig aangepast aan actuele ontwikkelingen.

Een belangrijke doorgevoerde verbetering betreft de brieven die bemiddelaars gebruiken. Deze zijn allemaal opnieuw bezien en waar nodig herschreven. Doel is een laagdrempelige uitnodiging tot contact met de bemiddelaar en begrijpelijke en toegankelijke informatie.

BESCHERMING PERSOONSGEGEVENS

We hechten veel waarde aan de vertrouwelijkheid van onze dienstverlening. Een goede omgang met persoonsgegevens is daarvoor erg belangrijk. De AVG is hiervoor het wettelijk kader. Continue aandacht voor dit onderwerp is geborgd door te werken met een privacy jaarplan.

Een belangrijke stap dit jaar is de ingebruikname van het nieuwe clientregistratiesysteem BIS (bemiddelingsinformatie systeem). Bij het ontwerp hiervan is rekening gehouden met de AVG-eisen en voldoet hier aan.

KLACHTEN

Perspectief Herstelbemiddeling heeft een eigen klachtenreglement. Dit is te vinden op de website. In het reglement is ook de rol van de Klachtadviescommissie beschreven. Deze bestaat uit drie externe leden. Dit zijn mr K.G.F. van der Kraats, M. Stuyt, en mr S.G.H. van Krugten.

We ontvingen in 2021 geen klachten. Dit is in lijn met eerdere jaren waarin we eveneens weinig klachten ontvingen.

ONDERZOEK & INNOVATIE

Perspectief Herstelbemiddeling werkte in 2021 mee aan verschillende onderzoeken en innovatieve projecten. Dit geeft ons nieuwe inzichten die het bemiddelingsproces kunnen verbeteren of waarmee we nieuwe vormen van dienstverlening kunnen ontwikkelen.

1. Onderzoek naar de ervaringen van de aansprakelijk gestelde partij en de afwikkeling van letselschade na een verkeersongeval of medisch incident.

Wat zijn de ervaringen van de aangesproken partij na een verkeersongeval of een medisch incident? Femke Ruitenbeek, promovenda aan de Erasmus Universiteit Rotterdam doet hier onderzoek naar. Ze richt zich in haar onderzoek op zowel de juridische praktijk als de persoonlijke ervaringen van de aangesproken partij. De ervaringen met herstelbemiddeling vormen een onderdeel van het onderzoek. Het onderzoek zou naar verwachting eind 2021 afgerond worden, maar heeft door corona vertraging opgelopen.

3. Project "LetsGoByTalking" – ontwikkelen en stimuleren van herstelgerichte werkvormen bij LGBT+ haatmisdrijven.

Hoe kan herstelgericht werken helpen bij haatmisdrijven. Het doel van "LetsGoByTalking" is om vanuit wetgeving, beleid en praktijk, hierover kennis te verzamelen. Met deze kennis kunnen trainingen ontwikkeld worden voor (toekomstige) professionals. Perspectief Herstelbemiddeling bracht haar specifieke kennis in over de ervaringen met deze doelgroep. Daarnaast nam een aantal bemiddelaars deel aan de eerste proefversies van de ontwikkelde trainingen en leverde hier feedback op. Dit vanuit de Europese Unie gefinancierde project liep van 1 januari 2020 tot 31 december 2021.

2. Project "Vader blijf je" – herstelgericht werken tussen gedetineerde ouder en kind.

In het project "Vader blijf je", eerder opgestart onder de naam "Kind in zicht", is een toolkit ontwikkeld voor PI-medewerkers. De toolkit helpt om het contact tussen de gedetineerde ouder en kind te herstellen.

De samenwerking met het lectoraat "transmuraal herstelgericht werken" van Avans Hogeschool werd in 2021 verder vervolgd. Lector Bart Claes is de initiatiefnemer, samen met het Expertisecentrum KIND. Perspectief draagt bij aan dit project door deelname in de stuurgroep en kennisdeling. Ook dit project liep vertraging op door corona. Afronding vindt nu begin 2022 plaats.

4. Onderzoek naar inzet herstelbemiddeling binnen de verslavingszorg.

Hoe kijken in de verslavingszorg werkzame professionele hulpverleners naar herstelbemiddeling en staan ze open voor doorverwijzen naar herstelbemiddeling? Dr. Sven Zebel, universitair hoofddocent bij de vakgroep Psychologie van conflict, risico en veiligheid van de TU Twente startte halverwege het jaar een onderzoek hiernaar. Mensen met een verslavingsprobleem zijn vaak ook dader en/of slachtoffer en herstelbemiddeling kan succesvol ingezet worden in de behandelfase van de verslaving. Perspectief Herstelbemiddeling gaf voorlichting aan professionals binnen de verslavingszorg en verstrekke inhoudelijke en cijfermatige informatie. Begin 2022 worden de resultaten van het onderzoek verwacht.

Voorlichting professionals en brede bekendheid herstelbemiddeling

BOODSCHAP

Onze kernboodschap was net als voorgaande jaren: Verder na een ingrijpende gebeurtenis? Contact met de ander helpt. Door in te zetten op meer naamsbekendheid streven we er naar dat betrokkenen ons weten te vinden als ze ons nodig hebben. Daarbij is het belangrijk dat professionele hulpverleners ons kennen, zodat ze slachtoffers en daders op herstelbemiddeling kunnen attenderen en ze kunnen ondersteunen als ze bemiddeling aangaan.

BELEVINGSDAGEN

We organiseerden in november 2021 twee belevingsdagen voor verwijzers. Eén in de regio Noord-Nederland en één in de regio Zuidwest Nederland. Met als doel verwijzers inzicht te geven in hoe wij werken. Maar ook elkaar ontmoeten om samen te werken op het gebied van herstelgericht werken. Vanwege de oplopende besmettingen annuleerden we de twee fysieke evenementen in de regio. In plaats daarvan organiseerden we twee digitale belevingsdagen. De ruim 160 online aanwezigen waren onverdeeld positief over deze digitale versie. Ze vertegenwoordigden samenwerkingspartners als politie, Slachtofferhulp Nederland, Reclassering, CJIB, openbaar ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, het ministerie van Justitie en Veiligheid, gevangenis, jeugdinrichtingen, zorgverzekeraars en gemeenten. De deelnemers zagen een nagespeeld bemiddelingsgesprek en luisterden naar de ervaringsverhalen van oud-deelnemers van bemiddelingen. De dagen resulteerden in meer uitnodigingen om voorlichting te komen geven, verschillende nieuwe samenwerkingsinitiatieven en een publicaties in *OpportuuN*, tijdschrift van het Openbaar Ministerie, en het LetselschadeNEWS.

ONLINE

Het aantal bezoekers van onze website steeg afgelopen jaar met een kleine duizend bezoekers naar ruim 17.500 bezoekers. Van deze bezoekers kwam zo'n 10% via LinkedIn. De bezoekers kwamen veelal om zichzelf of hun cliënt aan te melden voor een bemiddeling: bijna 15% van de bezoekers bezocht de aanmeldpagina.

SOCIAL MEDIA

Om onze zichtbaarheid onder professionals te vergroten, hebben we het afgelopen jaar opnieuw met regelmaat interessante content gepost op ons LinkedIn kanaal. Het aantal volgers uit de voor ons relevante doelgroep steeg met 25 procent tot bijna 3.000 volgers. Onze Instagramaccount verdubbelde in aantal volgers naar ruim 300. We hebben plannen gemaakt om in het nieuwe jaar in samenwerking met accounts van belangrijke verwijzers content te gaan maken.

www.perspectiefherstelbemiddeling.nl/zo-werkt-het/ervaringen-deelnemers

www.instagram.com/perspectief_herstelbemiddeling

www.linkedin.com/company/perspectief-herstelbemiddeling

VOORLICHTINGEN, TRAININGEN EN GASTCOLLEGES

Professionals vinden ons voor voorlichtingen die vooral de bemiddelaars bij alle verwijzers door het hele land geven. Die professionals hebben we ook nodig. Niet alleen om potentiële cliënten te informeren en aan te melden, maar ook om ze te begeleiden als een bemiddelingstraject is opgestart. Onze bemiddelaars bieden actief voorlichting aan als ze hebben samengewerkt met een professional. Dit kan een presentatie zijn, maar ook aanschuiven bij werkoverleg of casuïstiekbespreking.

Door de corona-maatregelen vonden veel voorlichtingen plaats in een online vorm. Er is onder andere voorlichting gegeven aan medewerkers van Slachtofferhulp Nederland, reclasseringsorganisaties, politie, en medewerkers van gevangnissen. Begin juni keken medewerkers van Slachtofferhulp Nederland online naar een "Kenniscafé" over herstelbemiddeling, dat we samen met Slachtofferhulp Nederland hadden voorbereid.

Net als voorgaand jaar waren we aanwezig bij een praktijkmiddag voor studenten aan de VU over herstelrecht en verzorgden we gastcolleges aan studenten van de minor "Werken in gedwongen kader" van Avans Hogeschool. Daarnaast gaven we voorlichting aan officieren van justitie in opleiding en een groep trainees van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Tenslotte verzorgden we workshops op het (online) Forensisch Festival en tijdens een landelijke Dag van de Arbeidsinspecteur.

MEDIA EN PUBLICATIES

In 2021 is het documentaireproject De Ander (EO) na een langdurige researchfase in de productiefase aanbeland en is er gefilmd met een deelnemer aan herstelbemiddeling. Daarnaast zijn er opnamen geweest voor een TV-format voor omroep Max. We verwachten dat deze in 2022 uitgezonden zal worden.

Ook verschenen er diverse artikelen in vakbladen, zoals Sancties, het Tijdschrift voor de Politie, LetselschadeNEWS, en de Bianchi Herstelrecht Courant.

In juli verscheen een aflevering van de 'Prisonshow podcast' van Frans Douw en Edwin Kleiss over herstelbemiddeling. Aan het woord waren Anna Smith, bemiddelaar bij Perspectief en Daphne Sies, die ruim 9 jaar geleden neergestoken werd door haar ex-vriend.

www.open.spotify.com/episode/1qGlpoDZKAdA3rU-JBpBPYi?si=9CVngxWwSMmcJmaHeM_bng&dl_branch=1&nd=1

Organisatie

Perspectief Herstelbemiddeling is een stichting. Op het landelijk kantoor in Utrecht werkt een compact team van 6 medewerkers dat zorgt voor het verwerken van de aanmeldingen, communicatie activiteiten, beleidsontwikkeling en aansturing. Perspectief Herstelbemiddeling beschikt over 22 bemiddelaars. Zij zijn verspreid over heel Nederland werkzaam, waarbij zij zoveel mogelijk regionaal werken.

Sinds 25 januari 2021 is Nathalie de la Cousine de la Cousine de nieuwe directeur van Perspectief Herstelbemiddeling. Zij nam het stokje over van Jan Witte, die als interim directeur werkzaam is geweest.

Sinds 2021 heeft Perspectief Herstelbemiddeling een shared service overeenkomst met Slachtofferhulp Nederland. Op deze wijze heeft Perspectief Herstelbemiddeling ondersteuning op IT, financiën, facilitair en HR geborgd.

GOVERNANCE

De Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van de stichting Slachtofferhulp Nederland vormen tevens de Raad van Toezicht, respectievelijk de Raad van Bestuur van Perspectief Herstelbemiddeling (personele unie).

RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de realisatie van de statutaire doelstellingen van Perspectief Herstelbemiddeling. De Raad van Bestuur legt verantwoordelijkheid af aan de Raad van Toezicht en aan het ministerie van Justitie en Veiligheid als voornaamste subsidiegever. De principes van de Governancecode Sociaal Werk zijn van toepassing en vormen de basis voor het handelen van de Raad van Bestuur. De voorzitter van de Raad van Bestuur, mevrouw mr. R.H.M. Jansen MPA, was in 2021 de enige bestuurder van Perspectief.

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht houdt integraal en onafhankelijk toezicht op het bestuurlijk handelen en het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken in Perspectief Herstelbemiddeling. De Raad van Bestuur legt jaarlijks het jaarplan van de stichting en het bestuursverslag en de jaarrekening over het afgeronde boekjaar ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voor.

De Raad van Toezicht staat de Raad van Bestuur met raad bij en treedt op als sparringpartner.

Daarnaast vervult de Raad van Toezicht de werkgeversfunctie voor de leden van de Raad van Bestuur.

De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de statuten van Perspectief Herstelbemiddeling. De principes van de Governance Code Sociaal Werk zijn van toepassing en vormen de basis voor het handelen van de leden van de Raad van Toezicht.

In 2021 bestond de Raad van Toezicht uit:

- de heer L. Verbeek (voorzitter). 1e termijn, 1 april 2019 - 1 april 2023
- de heer ir. G.J. van Eck (vicevoorzitter). 2e termijn, 1 januari 2018 - 1 januari 2022
- mevrouw dr. C.C. Exterkate. 1e termijn, 1 januari 2021 - 1 januari 2025
- de heer drs. V.G. Moolenaar. 1e termijn, 1 januari 2019 - 1 januari 2023
- de heer mr. G.A. van der Steur. 1e termijn, 1 januari 2019 - 1 januari 2023.

In verband met het aftreden van de heer Van Eck per 31 december 2021 vond in het najaar een wervings- en selectieprocedure plaats voor een nieuw lid. In de vergadering op 16 december 2021 besloot de Raad de heer W.H. Steenpoorte per 1 januari 2022 als lid te benoemen en hem als lid van de Auditcommissie aan te wijzen.

Wesley: “Ik voel me geen crimineel meer, maar een mens.”

- Cijfers

Cijfers

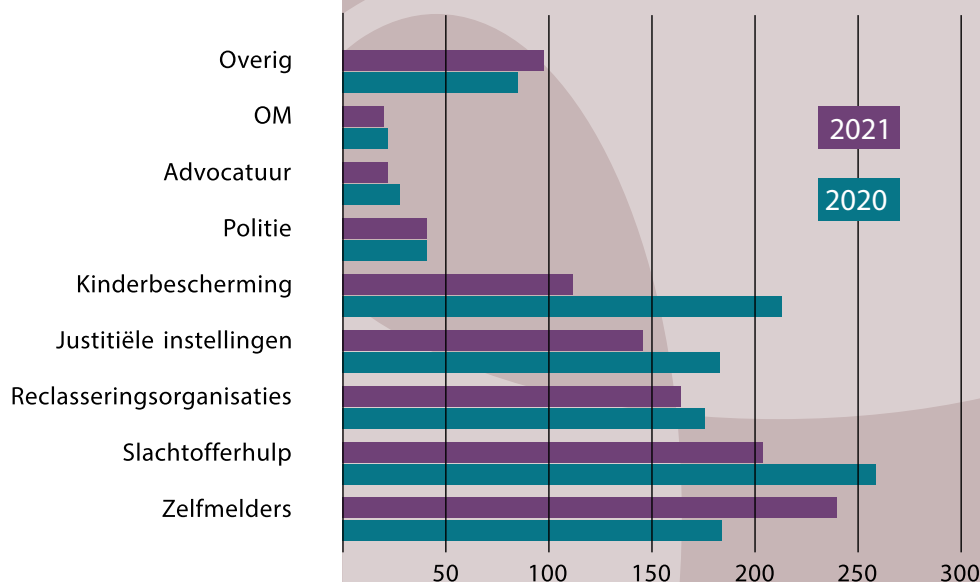
AANMELDINGEN UITGEZET NAAR BEMIDDELAARS

In 2021 ontvingen we 1358 meldingen. Hiervan zijn 1047 zaken uitgezet bij een bemiddelaar. Dit betekende een daling ten opzichte van 2020; toen ontvingen we 1457 meldingen waarvan 1191 konden worden uitgezet. Er moesten meer zaken worden afgekeurd. 311 in 2021 tegenover 266 in 2020. Afkeuren gebeurt bijvoorbeeld wanneer een melding dubbel binnen komt of niet past binnen het dienstverleningskader. In 42 zaken kon Perspectief de zaak niet oppakken omdat het OM geen gegevens van de tweede partij verstrekke en hierdoor geen contact kon worden gelegd om het herstelbemiddelingsverzoek over te brengen. 50 zaken zijn afgekeurd omdat eerst onderzocht moest worden of de Officier van Justitie Mediation in Strafzaken wil aanbieden. Deze laatste categorie heeft te maken met de invoering van het Beleidskader herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces.

WIE MELDT AAN?

Van de 1047 zaken waarin een bemiddelaar aan de slag ging kwam 77% via een professionele hulpverlener binnen. De resterende 23% zijn zaken waarin betrokkenen zich zelf aanmelden; in absolute zin zijn dit 240 zaken. Hiermee is deze groep voor het eerst koploper. In 2020 was de verhouding tussen deze groepen nog 85% versus 15%.

Slachtofferhulp Nederland was net als in 2021 de grootste professionele aanmelder. Daarna volgden de reclasseringsorganisaties en de justitiële instellingen. De Raad voor de Kinderbescherming liet de grootste daling zien in 2021 en neemt in orde van grootte nu de vijfde positie in. In 2020 waren zij nog de tweede grootste groep aanmelders.

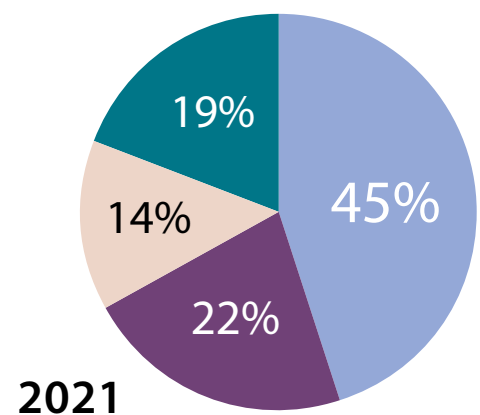
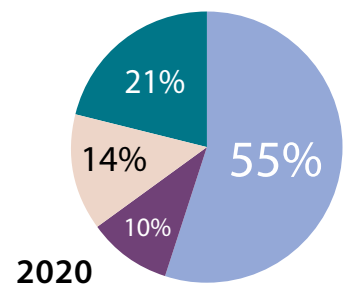

WAT IS DE AANLEIDING?

De meeste aanmeldingen hadden net als in voorgaande jaren betrekking op een geweldsdelict. Wel zagen we dat het aandeel in het totaal met 10% terugliep.

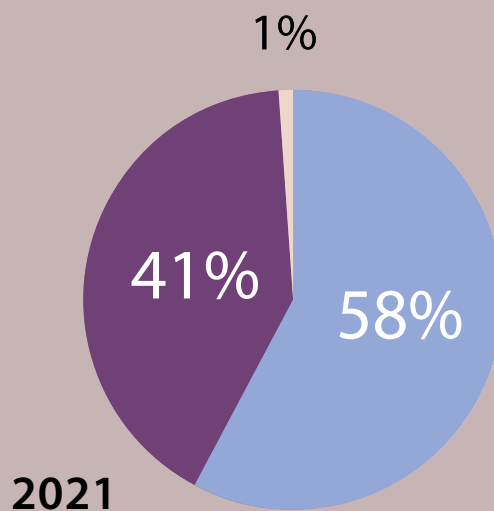
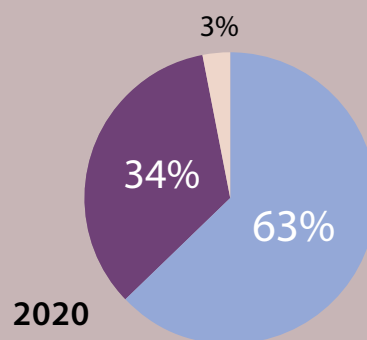
Daar staat tegenover dat de aangemelde zedenzaken explosief stegen en meer dan verdubbelden. Het aantal verkrachtingszaken liep bijvoorbeeld op van 34 in 2020 naar 84 in 2021. En het aantal zaken van grensoverschrijdend gedrag van 3 naar 31. Bemiddeling leidde in deze zaken vaak tot contact; in maar liefst 43% van de zaken waarin een partij Perspectief Herstelbemiddeling inschakelde lukte dit.

Het aandeel verkeerszaken bleef 14%. Dit type zaak leidt traditioneel vaak tot contact, zo ook in 2021. Maar liefst 51% van de aanmelders slaagde erin om met de hulp van een bemiddelaar in contact te treden met de ander.

WIE NEEMT HET INITIATIEF?

Steeds vaker zijn slachtoffers of nabestaanden initiatiefnemer van het herstelbemiddelingstraject. In 2021 was dit in 41% van de zaken waarin een bemiddelaar aan de slag ging het geval. In 2020 was dit aandeel nog 34%. In de meeste andere zaken (58%) kwam het verzoek van een verdachte, dader of veroorzaker. In de resterende 1% namen getuigen en andere betrokkenen het initiatief.

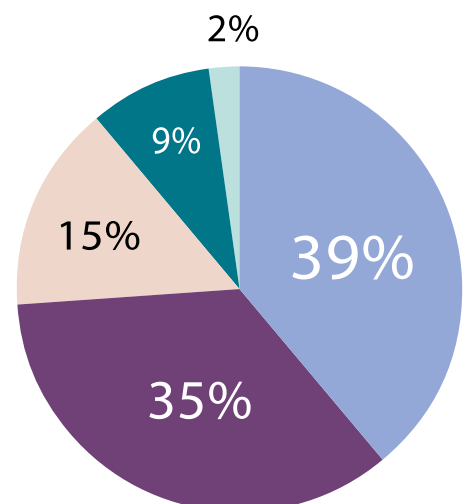
Opmerkelijk is dat in zowel zedenzaken als verkeerszaken een ander patroon zichtbaar is dan in de rest. Bij zeden is in 63% van de zaken het slachtoffer de initiatiefnemer. Bij verkeer ligt dit aandeel nog hoger; dan komt 77% van de verzoeken van slachtoffers of nabestaanden. Ook zien we een oververtegenwoordiging van slachtoffers en nabestaanden als initiatiefnemer binnen de groep die zich zelf voor herstelbemiddeling aanmeldt. Hier is 57% een slachtoffer of nabestaande.

WEL OF GEEN CONTACT?

Een bemiddelingstraject start met de aanmelding van één partij. Het is dan nog niet bekend of de andere partij op het verzoek ingaat. In 2021 leidde dit in 34% van de trajecten tot daadwerkelijk contact tussen deelnemers. In 2020 was dit percentage 30% en in 2019 was het 26%. Perspectief slaagt er dus relatief steeds vaker in om partijen samen te brengen. De meest gevoelige fase is de eerste fase van het bemiddelingsproces waarin de bemiddelaar de eerste gesprekken voert met de betrokkenen. Als de beide partijen daarna het goede gevoel hebben, dan komt het bijna altijd tot contact tussen partijen: in ongeveer 9 op de 10 trajecten.

OP WELKE MANIER HEBBEN DEELNEMERS CONTACT?

Herstelbemiddeling is maatwerk waarbij partijen in overleg met de bemiddelaar zelf hun herstelbemiddelingstraject inrichten. Dit geldt ook voor de manier waarop zij met elkaar in contact treden. In de meeste gevallen kiezen partijen voor een gesprek. Tussen twee betrokkenen, maar soms ook tussen meerdere betrokkenen. Bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een delict of ongeval met meerdere slachtoffers of daders. In dat laatste geval noemen we het gesprek dan een groepsherstelbijeenkomst. Soms is een "live" gesprek niet wenselijk of mogelijk. Deelnemers kunnen dan kiezen voor een van de andere bemiddelingsvormen; een briefwisseling, een pendelbemiddeling waarbij de bemiddelaar berichten overbrengt, of door het opnemen en overbrengen van video- of audioboodschappen. Hoewel de groep die voor deze laatste vorm kiest nog steeds klein is, zien we wel dat er sinds de uitbraak van de coronapandemie vaker voor wordt gekozen.

Perspectief
herstelbemiddeling

030 - 234 00 45

www.perspectiefherstelbemiddeling.nl